

VLAAMSE OUDERENRAAD

**Advies 2013/3 over de overdracht van de tegemoetkoming voor hulp
aan bejaarden (THAB) naar Vlaanderen**

Advies 2013/3 over de overdracht van de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden naar Vlaanderen

Inhoud

Inleiding	3
Advies	3
Algemene uitgangspunten.....	3
Afstemming met de Vlaamse Zorgverzekering.....	4
Efficiënte en objectieve toekenning	4
Blijvende garantie op adequate ondersteuning.....	5

Inleiding

In het kader van de zesde staatshervorming worden verschillende bevoegdheden met betrekking tot de ondersteuning van zorgbehoevende ouderen overgeheveld naar Vlaanderen. Naast de overdracht van de ouderenzorg, de dienstencheques en de mobiliteitshulpmiddelen, waarover de Vlaamse Ouderenraad afzonderlijke adviezen zal uitbrengen, gaat het ook om de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden (THAB). Deze tegemoetkoming wordt toegekend aan 65-plussers met een gebrek aan zelfredzaamheid. De integratietegemoetkoming, waar jongere generaties aanspraak op kunnen maken, blijft evenwel een federale bevoegdheid.

In 2012 maakten 105 305 ouderen in Vlaanderen gebruik van de THAB. Met een gemiddelde maandelijkse tegemoetkoming van 271 euro is het duidelijk dat de THAB een belangrijk financieel instrument is ter ondersteuning van de betaalbaarheid van de zorg en tegelijk een essentiële waarborg biedt voor de autonomie van ouderen met een verminderde zelfredzaamheid. Het blijven garanderen van deze dubbele doelstelling moet centraal staan binnen het nieuwe Vlaamse beleid rond de THAB. Maar evenzeer opent de overdracht van de THAB naar Vlaanderen nieuwe pistes om de dienstverlening en transparantie ten aanzien van de gebruikers te versterken, en de doeltreffendheid van deze tegemoetkoming te verhogen.

In dit advies schetst de Vlaamse Ouderenraad de voornaamste aandachtspunten bij de overheveling van de THAB vanuit het perspectief van de gebruikers. De krijtlijnen die uitgezet worden in het groenboek inzake de zesde staatshervorming worden hierbij als basis gebruikt.

Advies

Algemene uitgangspunten

1. Op **korte termijn** moet de continuïteit van de dienstverlening bij de toekenning, uitkering en omvang van de THAB centraal staan. Het is dan ook aangeraden dat de THAB en de bestaande beleidsinstrumenten op Vlaams niveau doorheen de transitiefase naast elkaar blijven bestaan zonder dat er hervormingen doorgevoerd worden die de dienstverlening in het gedrang kunnen brengen.
2. Op **middellange termijn** vraagt de Vlaamse Ouderenraad de volwaardige inschakeling van de THAB in de Vlaamse sociale bescherming. Bovenop de universele eerste trap, die bestaat uit de Vlaamse Zorgverzekering en de toekomstige maximumfactuur in de thuiszorg, kan de THAB functioneren als tweede trap, specifiek gericht op ouderen met geringe bestaansmiddelen.
3. Op **lange termijn** kan onderzocht worden of het wenselijk is de middelen die vanuit de Vlaamse Zorgverzekering aan ouderen worden toegekend (deels) te integreren in het budget van de THAB.

4. In functie van **rechtszekerheid** moeten de personen die vandaag gerechtigd zijn op de THAB en/of de zorgverzekering hun rechten en plichten behouden. Er zijn 2 uitzonderingen op dit basisprincipe:
 - indien de nieuwe uitkering een verbetering is ten opzichte van de huidige situatie;
 - bij een aanvraag tot herziening worden automatisch de nieuwe voorwaarden toegepast.
5. Met het oog op **transparantie en vereenvoudiging** biedt de uitbesteding van het beheer van de THAB aan de zorgkassen mogelijkheden op vlak van administratieve vereenvoudiging. Op die manier kunnen de toekenningsprocedures van de THAB en de zorgverzekering op één punt samenkomen en dienen de lange toekenningstermijnen weggewerkt te worden, wat de dienstverlening en informatieverstrekking aan de gebruikers ten goede komt.
6. De **selectiviteit** bij de toekenning van de THAB dient behouden te blijven. Zeker gezien met de Vlaamse Zorgverzekering al een tegemoetkoming met een universeel en forfaitair karakter wordt aangeboden, moet de THAB als aanvulling daarop blijven toegekend worden op basis van reële behoefte en een correcte vaststelling van de bestaansmiddelen.
7. Wat de **financiering** van de THAB betreft, dringt de Vlaamse Ouderenraad erop aan de overgedragen middelen voor de THAB daar ook volledig voor aan te wenden, en minimaal het huidige budget voor de THAB in stand te houden. Op lange termijn is er evenwel nood aan een groeipad in functie van het gelijkschakelen van deze middelen met die voor minder zelfredzame personen jonger dan 65 jaar.

Afstemming met de Vlaamse Zorgverzekering

8. De overdracht van de THAB mag niet leiden tot een achteruitgang in de ondersteuning van zorgbehoevende ouderen. Bij de onderlinge afstemming van de THAB en de Vlaamse Zorgverzekering moet de hoogte van beide uitkeringen dan ook minstens dezelfde blijven.
9. De onderlinge afstemming van de THAB en de Vlaamse zorgverzekering mag er niet toe leiden dat het genieten van een uitkering van de zorgverzekering een voorwaarde vormt voor het recht op de THAB of omgekeerd.

Efficiënte en objectieve toekenning

10. Bij het bestaansmiddelenonderzoek dient de bestaande scheefftrekking tussen het gewicht van inkomsten uit de verhuur van een woning enerzijds en het verkopen of schenken van een huis anderzijds gecorrigeerd te worden. Daartoe dienen de kadastrale inkomens sterker in rekening gebracht te worden.
11. De Vlaamse Ouderenraad wijst op het belang van een correcte inschaling van het gebrek aan zelfredzaamheid binnen de toekenningsprocedure van de THAB en de Vlaamse Zorgverzekering. Dit impliceert dat een inschalingsinstrument gehanteerd wordt dat

zowel op medisch als op sociaal vlak voldoende aspecten in rekening neemt (zie ook advies 2013/4 over de overdracht van de ouderenzorg naar Vlaanderen).

12. Rekening houdend met het feit dat de huidige behandeling van aanvraagdossiers gemiddeld 4,8 maanden bedraagt, is het wenselijk dat de Vlaamse overheid streeft naar een zo kort mogelijke afhandelingstermijn. Daartoe dient voldoende aandacht besteed te worden aan het realiseren van administratieve vereenvoudiging, zowel op vlak van het beheer als in de vereiste procedurestappen voor de gebruikers. Dit kan onder meer door de hele toekenningsprocedure te groeperen bij de zorgkassen, en door de gebruikers en mantelzorgers de mogelijkheid te geven hun dossier ook online in te dienen en op te volgen.
13. Indien de zorgkassen aangesteld worden als uitvoeringsorganisaties voor de THAB is het van belang voldoende waarborgen te voorzien zodat de kwaliteitsvolle realisatie van de verschillende procedurestappen bij de toekenning van de THAB gegarandeerd kunnen worden.
14. De Vlaamse Ouderenraad vraagt aandacht voor de bestaande afgeleide rechten die momenteel federaal worden toegekend aan personen die recht hebben op de THAB, waaronder het sociaal tarief voor elektriciteit en/of aardgas, de verhoogde verzekeringstegemoetkoming in de gezondheidszorg, het zorgforfait voor chronisch zieken en dergelijke meer. Met het oog op een zo breed mogelijke automatische rechtentoekenning moet tegelijk ook op Vlaams niveau bekeken worden welke rechten gekoppeld kunnen worden aan het toekennen van de THAB.
15. Met het oog op het respecteren van de autonomie en keuzevrijheid van de gebruikers is het niet wenselijk de uitkering van de THAB, die voor verschillende doeleinden aangewend kan worden, rechtstreeks in te zetten voor de verlaging van de kostprijs van residentiële voorzieningen. Bovendien staat deze piste ook het streven naar een homogeen en transparant beleidskader in de weg, gezien het onvermijdelijk een onderscheid inhoudt met ouderen in een thuissituatie en specifieke maatregelen vereist voor mensen die niet de THAB maar de federale integratietegemoetkoming (IT) zouden ontvangen.

Blijvende garantie op adequate ondersteuning

16. In navolging van de federale integratietegemoetkoming dient ook bij de THAB een periodieke herziening van het dossier te gebeuren. Dit om zowel veranderingen in de bestaansmiddelen als de evolutie van de zelfredzaamheid op regelmatige basis op te volgen, wat zeker bij mensen met een degeneratieve aandoening van belang is. Zonder automatisch herzieningsmechanisme dreigt de THAB na verloop van tijd niet meer overeen te komen met de kosten van de benodigde hulp.
17. Aangezien de integratietegemoetkoming een federale bevoegdheid blijft, is het noodzakelijk samenwerking en afstemming tussen de Vlaamse en federale overheid te voorzien, zodat vanuit beide beleidsniveaus een gelijkaardige en adequate ondersteuning van mensen met een verminderde zelfredzaamheid gegarandeerd kan worden. Een

verschillende behandeling van personen op basis van huidige leeftijd of op basis van de leeftijd waarop de verminderde zelfredzaamheid werd vastgesteld, is daarbij niet wenselijk. De nodige overgangsmogelijkheden voor de overstap van een IT naar de THAB moeten voorzien worden, zowel in het jaar waarin de gerechtigde 65 wordt als telkens wanneer er een verandering optreedt in de situatie van de rechthebbende of het bedrag van één van beide tegemoetkomingen gewijzigd wordt.